

Svensk kyrkokörverksamhet 1959

Vad som allra mest kan sägas karakterisera kyrkokörernas verksamhet under det gångna året är den vilja och de försök, som gjorts, att nå en allt högre standard. Och denna kan sägas inrikta sig på några olika vägar, som tillsammans kan medverka till, att svensk kyrkosångsrörelse börjar närma sig de mål, som i de blandade kyrkokörernas första tid föresvävade de ledande inom svensk kyrkosångsrörelse att av dessa blandade körer skapa instrument, som inte endast skulle vara till för att pryda gudstjänsterna och ge dem en vacker inramning utan av dem göra en sorts försångare till den sjungande menigheten i kyrkorna, alltså göra dem till deltagare i gudstjänsten.

De olika vägarna kan nämnas sålunda: göra körens deltagande i gudstjänsten till en liturgisk funktion, ge kören en inblick i olika tiders kyrkomusikaliska tendenser, göra körer-na till sångligt väl utbildade enheter.

Det är givet att körer-na själva inte kan vara de inspirerande och väckande, det måste andra till, kyrkomusiker med idéer och kunnande, men vad dessa väckt till liv, det kan körer-na utföra, föra ut i gudstjänstlivet.

Den samarbetskommitté, som bildats av de tre kyrkomusikorganisationerna Kyrkosångens Vänner, Sveriges kyrkosångsförbund och Kyrkomusikernas Riksförbund, har väl endast börjat sin verksamhet, men man har anledning vänta, att genom denna de nya idéerna skall föras fram och ges den praktiska inriktning, som är nödvändig för att kunna omformas i körer-nas sjungande. Visserligen är det inte lätt att liturgiskt göra något som inte uttryckligen är nämnt i Handboken, men nog finns där möjligheter,

som kan och bör utnyttjas. Även våra koraler är med i detta nydaningsarbete. Den av Harald Göransson m. fl. utarbetade boken Koralmusik, och som vid detta nyår efterföljes av en andra del, direkt vändande sig till körer-na, är något som anammats av körer-na. Därom vittnar den väldiga åtgången av boken. Förlaget annonserar vid detta årsskifte tryckningen av det 10:e tusendet. Alternatimsången har även kommit till användning i en utsträckning, som är mycket imponerande. I många kyrkor, inte minst på landsbygden, är denna vanlig och kommer väl att bli det än mer, när den andra delen av Koralmusik kommit ut.

En icke ovanlig företeelse har under det gångna året varit firandet av de jubileer, som året inbjudit till. Händels Messias har framförts på ett ganska stort antal platser, och där man inte ansett sig orka med hela det stora verket har valda delar — i minsta utsträckning enbart Halleujakören — upptagits, övats och sjungits. Purcell är inte så mycket känd, men hans minne har firats, bl. a. med Purcells Te Deum, som sjungits först och främst vid rikskyrkosångshögtiden i Sundsvall men också på minst ett par håll till i landet.

Rikskyrkosångshögtiden i Sundsvall, som samlar ca 1 500 deltagare, gav en följd av förnämliga framträdanden, där körförbund åtagit sig sjunga förutom den omnämnda Te Deum av Purcell — framfört av Karlstads stifts kyrkosångsförbund — Händels Utrechter Jubilate (Stockholms stifts kyrkosångsförbund), Schütz: 100:e psalmen (Västerås stifts kyrkosångsförbund), Schütz: 136:e psalmen (Årkestiftets kyrkosångsförbund), Buxtehude: Allt vad helst

I gören (Luleå stifts s. kyrkosångsförbund).

Ett angeläget ärende är ju också att stimulera svenska tonsättare att skriva kyrkomusik. Vid rikskyrkosångshögtiden framfördes av Örnsköldsviks kyrkokör en följd hymner av nu levande tonsättare såsom Torsten Sörenson, Sven-Eric Johanson, Sven-Erik Bäck, och av Sandvikens kyrkokör tonsättningar av Torsten Nilsson, Gunnar Thyrestam och Gottfrid Berg samt den tidigare omnämnde Torsten Sörenson. Ett framförande av Bernhard Lewkovitchs 3 salmi av Sala kyrkokör bör nämnas i detta sammanhang.

Vid kyrkosångshögtiden förekommande orgelmusik var visserligen väl värd ett omnämnande, men torde inte höra till denna berättelse.

Ett verk som tilldrog sig stor uppmärksamhet var Vald. Söderholms Mässa för trestämmig kör a cappella, som sjöngs av Upsala domkyrkas koralkör vid den nattvardsgudstjänst, som ägde rum vid rikskyrkosångshögtiden.

Det relaterade torde väl visa, att körerne kommer i beröring med olika epokers musik och därigenom får upp sina ögon för den utomordentligt rika musikaliska skatt, som gångna tider lämnat i arv. Men även framförandet av nutida musik har givit körerne litet idéer om, vart nutida tonkonstnärer syftar.

Härtill bör läggas, att gregoriansk sång snart inte torde vara främmande för någon kyrkokör. Om inte annat får man vara med därom vid kyrkosångshögtiderna.

Ett icke ovanligt uttryck var tidigare, att det som bjöds körerne vid kyrkosångshögtider var för svårt och inte kunde utnyttjas i hemmakyrkan och av den egna lilla kören. Det förekommer fortfarande i vissa landsändar, men ut-sagan blir allt ovanligare. Bakgrunden till detta ligger i de studier, som allt fler körer ägnar sig åt. Melodiläsningen och tonbildningen blir grunden, studiet av en viss musikalisk tids-epok eller en viss kyrkotonsättare, av gudstjänstens mening och mål blir fortsättningen. Genom bildande av studiecirklar får studierna bestämd inriktning samtidigt som studieverk-

samheten underlättas genom de statsbidrag som erhålles.

En sådan översikt som denna, som varken gör anspråk på att vara uttömmande eller ens tillräcklig, måste nämna något om den barnkorrörelse, som är på frammarsch. De kyrkliga barnkörerne, som uppgår till många hundratal, arbetar helt visst med goda exempel för ögonen. Våra kyrkomusiker blir allt mer inställda på att bilda sådana kyrkliga barnkörer, där man helt inställer sig på kvalitet både i fråga om vad som sjunges och hur det sjunges. Det sägs ibland, att gregoriansk sång ligger särskilt väl till för barn. Även om detta är en smula överdrivet, ligger det dock så mycket sanning däri, att barnen sjunger gregoriansk sång utan att hindras av några förutfattade meningar.

Mycket göres i våra dagar för ungdomen. Härmed menas tonåringarna. Ett inte oväsentligt medel att hjälpa ungdomarna över några besvärliga år är att bjuda dem medlemskap i ungdomskörer. Där kan eller får de utlopp för sin inomboende oro och livshunger. Och det tycks inte vara svårt alls att bjuda dem sjunga kyrklig sång. Kanske man inte enbart skall hålla sig till detta. Att man dock inte behöver offra tid på sådant som försökte i en stockholmskyrka under det gångna året är ganska uppenbart. Ungdomskörerne har under det gångna året tillväxt i ett ganska snabbt tempo. Återigen är det våra kyrkomusiker, som med utgångspunkt från konfirmandundervisningen fortsatt en där påbörjad sångundervisning. Att ungdomskörerne är önskvärda, ja värda allt det stöd, som kyrkan och församlingar kan ge dem, står utom allt tvivel.

Det är kanske ett utmärkande drag för vår tid, att sådana studier, där man får lära genom att göra är de mest begärliga. Detta kanske till dels är förklaringen till den framgång och utveckling, som vår kyrkosångsrörelse alltfört kan glädja sig åt.

Stockholm 8 jan. 1960.

Sten L. Carlsson